

Oponentský posudek na diplomovou práci

Oponentský posudek byl vypracován na diplomovou práci **Bc. Marie Urbanové** na téma „*Česko-islámské manželství z pohledu gender*“.

Ve své magisterské diplomové práci studentka prokázala schopnost samostatně zpracovat zvolené téma. Teoretická část magisterské diplomové práce byla většinou vytvořena s využitím dostatečného množství informačních zdrojů¹ s důrazem na nejnovější publikace v oboru. U poznámky č. 23 bych přesto spíše očekával odkaz na nějakou odbornou orientalistickou práci (M. Mendel, L. Kropáček apod.) než na popularizační text prof. T. Halíka. S ohledem na téma diplomové práce bych snad doporučil studentce ještě knihu Rity Breuer: *Familienleben im Islam : Traditionen - Konflikte – Vorurteile*, kterou máme v knihovně TF JU. Praktická část je kompatibilní s teoretickými výstupy z práce a je základem pro naplnění stanovených cílů. Doplnění výsledků praktické části o grafy pomáhá čtenáři v přesnější orientaci.

S ohledem na to, že rozsah magisterské diplomové práce by se měl pohybovat mezi 70 a 90 stranami textu, předložená práce tuto povinnost splňuje. Z hlediska formální úrovně práce je potřeba zmínit grafickou úroveň předloženého textu. Studentka se snažila během zpracovávání zamezit překlápům ve výsledném textu, což podtrhuje celkový pozitivní dojem z práce (např. s. 19 „*V estchatologickém výhledu dokonce zjišťuje, že na věčnosti nebudou ani muži ani ženy*“). Osobně mne zajímá struktura kapitoly č. 2 *Základní pojmová stavba diplomové práce*. Jedná se o formu, která je s ohledem na požadavky oboru Etika v sociální práci standardní? Mimochodem v tomto souboru podle mého názoru chybí pojem tradice. Jeho definice mne osobně zajímá, protože dále v textu s ním nakládá autorka poměrně vágně (zásady vycházející z koránského textu, který je muslimy chápán jako přímé slovo Boží, nelze terminologicky přiřadit k určitým kulturním zvyklostem českých svateb). Na s. 10 najednou dochází ke změně řádkování textu. Proč je na s. 35 citát novinového článku v odlišné velikosti písma? Podobně na s. 38 je najednou použito tučné písmo přímo v textu. Na další straně je celý odstavec zase v kurzívě. Podobně je to na straně 49. Proč má poslední věta na s. 51 (podobně na s. 68) tuto konkrétní formu?

Doporučil bych začínat základní kapitoly vždy na nové stránce (viz např. s. 12, 18, 19 atd.). Formální požadavky na práci se řídí Metodickou pomůckou ke zpracování závěrečných prací na TF JU a Opatřením děkana ke zpracování bakalářských a diplomových prací na TF JU. S ohledem na smysluplnost členění na kapitoly a celkovou přehlednost nebyla práce zcela dostatečně zvládnuta. Kapitola č. 5 je na samostatný základní oddíl práce poněkud krátká a následující kapitola je svou délkou tak na hraně. Ohledně kapitoly 13. už netuším, jestli je to vůbec ještě kapitola. Zajímá mne, z jakého důvodu vložila studentka oddíl 7. *Manželství muslima s nemuslimskou z hlediska rozdílné víry* na konkrétní místo v práci. V názvu podkapitoly „8.3. *Evropa a islám - střed kulturní migrace*“ má být opravdu slovo „střed“, nebo tak patří výraz „střet“²? Proč věnuje studentka takovou pozornost francouzským reáliím? Lze zde vidět snahu o srovnání s českou realitou, nebo jen odezvu její účasti na konferenci? Dále mne zajímá důvod, proč po textech o Francii najednou následuje kapitola č. 11. „*Úryvky z diskusního blogu - Diskusní téma: MANŽELSTVÍ S EGYPTANEM*.“ Logická souvislost takto volených kapitol není jasná. Proč jsou kapitoly 12., 13., 14., 15. a 16. samostatnými oddíly a raději tvoří podkapitoly jednoho celistvého souboru? Naprosto se tím rozbíjí struktura práce.

Vypracování poznámek pod čarou se řídí Metodickou pomůckou ke zpracování závěrečných prací na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a je dostatečné. V některých případech studentka nezvolila formu odkazu „Tamtéž“ (například poznámka pod čarou 87, 93; poznámka č. 96 obsahující výraz Tamtéž je zase na prvním řádku). Pokud sledujeme jazykovou stránku práce, pak stylistická vyspělost a gramatická úroveň splňuje požadavky kladené na tento druh textu.

Co se týče obsahové stránky, tak cíle práce byly formulovány jasně a metodika zpracování je vhodně zvolena. Již v *Úvodu* studentka představuje svůj zájem o téma diplomové práce a je jasné, že přesně odpovídá pracovní náplni jejího zaměstnání. Soustavná příprava na vysoké škole se zde snoubí s informacemi přicházejícími přímo z praxe a v práci je to vidět. Na druhou stranu ale určité konkré-

¹ Na s. 20 je zdroj použitých informací poněkud monotematický.

² Důvod zařazení oddílu zahrnujícímu na jedné stránce vývoj od roku 711 až po Všeobecnou deklaraci lidských práv mi není zcela jasný.

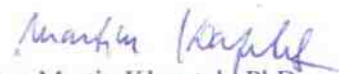
nější orientalistické informační zázemí studentce chybí. Projevuje se to v terminologii používané zobecnujícím způsobem. Například v Úvodu na s. 7 čteme: „Při sepisování protokolů mě nejvíce zaujaly páry, které se skládaly z občanů Evropské unie a příslušníka třetí země, kterou byla země islámského náboženství - jako je např. Egypt, Maroko, Tunis, Turecko.“ A dále „Každá kultura očekává od role manžela či manželky něco jiného. Jednoduše řečeno česká kultura hovoří k ženě: „Vař knedlíky!“ Islámská kultura zase k ženě hovoří: „Nos burku!“ Konkrétní formy zahalení žen, které odpovídají kulturnímu zázemí Egypt, Maroko, Tunis, Turecko, nebývají obvykle konkrétně označovány za burku. Ohledně informací z dalších oborů mimo sociální práci viz doplňující otázky. Dále vidím několik témat k diskusi:

1. Na s. 12/13 studentka píše „Tomuto znění se velice blíží definice současného sociologa E. Durkheima, který chápe rodinu jako společenskou instituci, která má své zákony a je vázána platnými zákony společnosti.“ Má studentka představu, kdy tento sociolog žil?
2. Na s. 13 studentka píše: „V Koránu nalezneme mnoho pasáží a prorok Muhammad přednesl mnoho výroků, v kterých uvádí své pevné podmínky dané pro manželství.“ Kde naleznu tyto výroky proroka Muhammada?
3. Na s. 13 studentka píše: „V samotném aktu zasnoubení přejímá aktivitu snoubenec, který žádá o ruku zástupce manželky „walliho“.“ Prosím o vysvětlující komentář.
4. Odpovídají „tradice“ popisované v kapitole č. 3 místním kulturním zvykům respondentů? Často jsou interpretace zásad vycházejících z koránského textu pouhým obecným rámcem „normativního náboženství“, který je až dodatečně naplňován místními formami „žitého náboženství“.
5. Na s. 16 čteme: „Oblastí světa, ve které je rozdílnost muže a ženy a jejich rolí dána nejen biologicky, sociálně, ale navíc i nábožensky, je oblast islámských zemí.“ Jak si potom interpretovat koránské verše „Lidé, věru jsme vás stvořili z muže a ženy a učinili jsme z vás národy a kmemy, abyste se vzájemně poznali. Avšak nejvznešenější z vás před Bohem je ten, kdo je nejbohabojnější - a Bůh je vševědoucí a dobře zpravený.“ (49:13) a „Muži zaujmají postavení nad ženami proto, že Bůh dal přednost jednomu z vás před druhými, a proto, že muži dávají z majetků svých (ženám). A ctnostné ženy jsou pokorně oddány a střeží skryté kvůli tomu, co Bůh nařídil střežit. A ty, jejichž neposlušnosti se obáváte, varujte a vykažte jim místa na spaní a bijte je! Jestliže vás jsou však poslušny, nevyhledávejte proti nim důvody! A Bůh věru je vznešený, veliký.“ (4:34). Existuje podle názoru studentky i další příklad mimo islám?
6. Do jaké míry lze aplikovat výrazně zobecnující popis manželství v Česku (s. 21) na současnou realitu?
7. Na s. 24 studentka píše: „Ježíš vyvedl lid egyptský za lepším svobodným životem z Egypta.“ Je právě toto vhodný příklad navazující a větu „Migrace provází civilizaci od nepaměti.“?
8. Lze s ohledem na tvrzení ze s. 25 nalézt i jinou kulturu, která při své migraci prožívá kulturní „střet“ s Evropou?
9. Jak je to s náboženským profilem osob podávajících si žádosti, které jsou zaznamenány v grafech na s. 28 a 29? Přece ti Ukrajinci nebyli všichni muslimové, nebo ano? Je podíl muslimů na zneužití institutu sloučení rodiny vyšší než u ostatních skupin migrantů (kulturních, etnických, náboženských, národnostních atd.)?
10. Na s. 44 studentka píše: „Tento kongres se konal právě ve Francii, zejména pro její špatnou migrační politiku.“ Lze podle studentky nalézt na francouzském integračním modelu i něco pozitivního?

Diplomovou práci **Bc. Marie Urbanové** na téma „Česko-islámské manželství z pohledu gender“ doporučuji k obhajobě před zkušební komisí a navrhuji hodnotit známkou **velmi dobře**.

V Českých Budějovicích

27. 4. 2011

Mgr. Martin Klapetek, PhD.

Katedra filosofie a religionistiky

Teologická fakulta Jihočeské univerzity v ČB